

Berényi Mihály

MENNYIRE TETSZIK EZ A TÁRSASÁGNÉV?

Magyar Multidiszciplináris Egynapos Sebészeti Társaság

A *Társaság* előtti négy jelző közül három a *társaságra* vonatkozik, egy a *sebészethez* tartozik, viszont a név azt sugallja (nekem), hogy a társaság egynapos. Lehetne *Egynapossebészeti Társaság*?

VÁLASZ

TISZTELT BERÉNYI PROFESSZOR ÚR!

Az *egynapossebészeti* önmagában, nem csak az intézménynévi forma miatt, összetett szó, ún. jelentéssűrítő összetétel, s ennek következtében alapvetően egybe kell írni. Háromtagú, hat szótagból áll, így a teljes egybeírás a megfelelő eljárás. A melléknévképzős alak azonban már kötőjeles írásmódú, hiszen az *-i* képző hétre emeli a szótagszámot, a szótagszámlálási szabály pedig előírja ebben az esetben a kötőjelet. A társaság elnevezésének helyes leírása tehát: *Magyar Multidiszciplináris Egynapos-sebészeti Társaság*.

Balogh Lajos

TISZTELT CALTHA LEVELEZŐKÖR!*

Engedtessek meg, hogy a mellékelt állományban foglaltak elküldésével néhány percnyi, kellemes szakmai kikapcsolódásnak ígérkező, növénytani vonatkozású irodalmi alkotásra hívjam fel a figyelmet.

Dr. Berényi Mihály ny. budapesti professzor *Genyöte (Asphodelus albus)* című verse az orvosi szakma tartalmában és küllemében is rendkívül értékes, fontos küldetését igen magas színvonalon megvalósító, anyanyelvápoló lapjában, a Magyar Orvosi Nyelvben (2006, 2: 57) jelent meg. A növénytan és a nyelvtudomány határmezsgyéjén gyökerező növénynévadás tárgykörében íródott vers értékei, költői küllembe öltöztetett sziporkázó képei nem szorulnak magyarázatra.

Zárójelben csak két apró kiegészítést tennék:

1) A *koldústetű* valószínűleg nyomdai hibából fakadó, eredetileg hosszú *ú*-ját a mellékelt változatban kijavítottuk.

2) A versben szereplő növények magyar nevei – egy kivételével – újabb kori botanikai kézikönyveinkben használatos növénynevek. Ez a kivétel a *sikkantóvíz*, helyesebben *sikkantóvíz*, amely az *ördögharaptafú (Succisa pratensis)* egyik népi névváltozata.

*A *Caltha* levelezőkör a magyar botanikusok levelezési jegyzéke.

Szabó István

KEDVES LEVELEZŐTÁRSAIM!

Igazán kellemes kikapcsolódást okozott a Lajos barátunk levelében mellékelt versike. A valósághoz tartozik, hogy az *Asphodelus albus* Kitaibel naplójában szerepel. Keszthely és Vállus között gyűjtötte, és feljegyzése szerint ezen a vidéken *kenyete* néven ismerték már akkor. A *genyöte* tehát a növénynévadásnak azt a módját szemlélteti, amikor népi név átvétel történt, s nem egy „bölc” ötlötte ki.

Vidám dolog azzal foglalkozni, hogy valami szép – nem szép, tetszik – nem tetszik, de sokkal hasznosabb a népi névadás gyökereinek megértése, mintsem hagyományaink leértékelése felszínesebb megítélés alapján. Volt már rá példa, hogy hagyományainkat rútnak, póriásnak tartottuk, és velük együtt hitünket, önbizalmunkat is elvetettük divatirányzatok miatt.

Ismerem a Magyar Orvosi Nyelv című lapnak és szerkesztőjének fáradhatatlan igyekezetét a magyar szakmai nyelv fejlődése, kultúránk e területen való megőrzése érdekében, s ezért tiszta szívvel ajánlom, maradjunk ennyiben: Berényi doktor kellemes kikapcsolódást okozott, amely minket – botanikusokat – is anyanyelvünk ápolására készítet.

Sok, hasonló versikét kívánok Nektek is!

Szabó T. Attila

KEDVES E-VELEZŐK!

1. Elsőként a fura megszólításról, röviden.

1.1. Levelezni, bizony mondom Néktek, csak papirosra írott, levéltárakban is megőrizhető üzenetekkel lehet.

1.2. Bizonyosság erre például a Magyar Természettudományi Múzeum Tudománytörténeti Gyűjteményének sok-sok értékes dokumentuma.

1.3. Ideje volna elgondolkodni a szakmai e-véltárak intézményes szervezésén, mert ha nem, bizony mondom ismét Néktek, nem sok kutatni való dokumentum marad eme e-nemzedék(ek) után.

2. Most pedig a lényegről, Szabó István keszthelyi üzenetéről.

2.1. Adatai, okfejtése még a „hivatásos” etnobotanikusok számára is tanulságos. Köszönet érte, hogy gondolatait megosztotta velünk.

2.2. Ha a magyar biológustársadalom igény szintje (hogy ne mondjam: IQ-ja) nem alacsonyabb, mint a velünk egy nyelvet beszélő/nem beszélő magyar orvostársadalomé, akkor – bizony mondom Néktek – nekünk is el kellene gondolnodni

egy amolyan *Magyar Élettudományi Szaknyelv* típusú folyóirat működtetésén, különösen ezekben a nyelvileg is meglehetősen sanyarú időkben.

2.3. Egy-egy szakcikket olvasva mindenki érezheti, gyakran ráférne némi M. (vö. MR 1, 2, 3 – a szavak ereje!) szaknyelvi öntudat szerzőre, szerkesztőre, olvasóra egyaránt.

2.4. Az egész ügy valójában nem is anyagi kérdés; inkább egyértelmű vagy egyszerűen csak értés, értelem, IQ dolga.

2.5. Csak az a fránya szakmai sovinizmus ne volna botanikusok és zoológusok, infrabiológusok és szuprabiológusok között.

Nagy-Tóth Ferenc

KEDVES PROFESSZOR ÚR!

Soraimmal hálás köszönettel kívánom nyugtázni a Magyar Orvosi Nyelv 2007. decemberi számának kézhezvételét. Mint mindig, biztató számomra, hogy a Főszerkesztő úr nem felejtett ki a folyóirat céljait követő közösségből, s ezen túlmenően különleges és tanulságos élmény ennek átnézése és elolvasása.

Érdeklődéssel és figyelemmel tanulmányoztam (más kolozsvári kollégámhoz hasonlóan) minden szám időszerű és szükségesszerű dolgozatát. Némelykor valamilyen hozzászólásaim is akadnának, de helyzetemnél fogva bizonytalankodom, és viszolygok a tolkodástól is. Ez alkalommal azonban Buda Botond *Varietas delectat*ját olvasván, nagyon élénken társult emlékezetembe e tárgykörhöz kapcsolódva egy nagyon régi élményem. Herman Ottó magyarázata a nemzeti géniuszról.

„Berzeviczy Albert (közoktatásügyi államtitkár): Méltóztatásuk konkrétan beszélni és bizonyítani, de az olyan általános frázis, hogy kultúrpolitikánkban figyelmen kívül hagyjuk a nemzeti géniusz sugallatát, meg nem állhat.

Herman Ottó válasza (a Parlamentben): Ha például az államtitkár úr ír egy novellát – hiszen szokott ő novellákat írni –, s abba elmondja, hogy találkozott egy öreg magyarral, akinek még nincs ősz hajszála, és akivel párbeszédet kezd: »Hány esztendő Ön, uram?« – mert még ha földműves is, a novellában per Ön, uram kell megszólítani –, ha az öreg azt felelné: »Hatvanöt éves, uram!« – mire aztán ez a megjegyzés következne: »Bámulatos, hogy Önnek még nincs ősz haja!« – az öreg pedig így felelné: »Hát hiszen még jó karban vagyok,

hanem egy lábbal már a sírban állok« – ezt szóról szóra át is lehet tenni mindjárt német vagy francia nyelvre, de ebben a nemzeti géniusz nem csillan fel.

De hát én nemrég Tiszaabádszalókon találkoztam egy hetvenöt éves emberrel; azt kérdeztem tőle:

– Hány esztendő, öregem?

Azt mondta:

– Hetvenöt év nyomja a vállamat.

Erre azt mondtam:

– Bámulom nagyon, hogy még egy ősz hajszála sincsen.

Mire ő azt felelte:

– Még nem harangoztak, de már beesteledett.

Ebből világosan kicsillan a magyar nemzeti géniusz, és felfogásunknak is a különbsége, amely nemzeti szellem és nemzeti szellem közt van.”

Szíves türelmét megköszönve maradok tisztelettel híve.

Kolozsvár, 2008. február 16.

Ui.: Sokat bosszankodom a *köszönhetően és tulajdoníthatóan* szavak hanyag használatán is.

Nyiri Péter

TISZTELT FŐSZERKESZTŐ ÚR!

Nyiri Péter vagyok, A Magyar Nyelv Múzeumának muzeológus munkatársa. Ezúton szeretnék megköszönni, hogy részt vettek múzeumunk megnyitóján, valamint hogy ajándékként átadták a Magyar Orvosi Nyelv című folyóirat kötetét. Szívből gratulálunk nyelvészeti, nyelvművelői munkásságukhoz, reméljük, hogy hamarosan múzeumunk is bekapcsolódik a magyar nyelv védelméért és ápolásáért folytatott küzdelembe. Terveink és céljaink szerint a nyelvművelés egyik központjaként is működünk majd.

Kiadványait elhelyezzük – egyelőre még (a könyvek számát tekintve) aprócska – könyvtárunkba, az ún. Lőrincze-terembe, ahol Lőrincze Lajos hagyatékát (írásztalát, kitüntetéseit, okleveleit, könyveit) is őrizzük és gondozzuk.

Munkájukhoz jó egészséget és kitarást kívánunk. A további kapcsolattartás és az esetleges jövőbeli együttműködés reményében tisztelettel és szeretettel üdvözlöm Önt Sátoraljaújhely-Széphalomból, A Magyar Nyelv Múzeumából, 2008. május 22-én.